اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ځانګړنې

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکوونکی : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپروونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق ـ وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

۱- سریزه ۱
۲- اتباع الرسول قرآنی حکم دی ٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسول الله نو د اتباع ارمان کوی ۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم
نه د ننوتو سبب دی ۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک
منع کوی هغه منافق دی. ۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شی
کیدای. ۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه
باطل دی. ۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ور وسته د چا اتباع
په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰
۱۱- د تقلید رد ٤۳
۱۲- د تقلید لغوی معنیٰ ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	

١٣- د تقليد اصطلاحي معنیٰ ٤٥

١٤- تقليد کله شروع شو ٥٢

١٥- د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو او نورو
دامت د علماوو د اقوالو په تائيد ٦٦

١٦- د اختلاف په وخت کې د حل لاره ٩٧

١٧- د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم د حکم په
مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده. ١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة وكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار .

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته یې وویل :

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸ -

« موږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څخه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي »

په دی ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی . د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکی :

« قال ابوالعالية الهدیٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان ، و قال مقاتل بن حیان : الهدیٰ محمد صلّی الله علیه و سلّم و قال الحسن الهدیٰ القرآن » تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱ /

« ابوالعالية ویلی دی چې له هدایت څخه مراد انبیاً ، رسولان او د هغوی معجزی ، دلائل او بیان دی . او مقاتل بن حیان ویلی دی چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه و سلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چې هدایت قرآن دی » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری وارہ قوله صحیح دی ځکه چې تولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره آخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لورې رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمائي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه»

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ د کوم خاص قوم لپاره نه بلکې تر قیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸.

«مونږ نه يې لیږلی مگر ټولو خلکو لپاره زیرې ورکوونکی او ویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سوره سبا (۲۸) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نهٔ منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ، سورة التغابن: — ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَ لَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ.

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچې تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ الرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ « سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چې په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَ اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَ اَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَ احْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ـــــ د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ « که تاسو وګرځېدئ نو پوه شئ چې زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمایي :

"وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ" - سورة التوبة (۷۱) -

" او مؤمنان سړی او مؤمنا نې بعضې ځینې د ځینو دوستان دی امر کوی په نیکۍ او منعه کوی له بدۍ څخه او لمونځ کوی او زکات ورکوی او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوی زر ده چې الله به دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ".

او الله تعالیٰ فرمایي :

"وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا" - سورة النساء (٦٩) -

"او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چې الله په هغوی انعام کړیدی د انبیاء ریښتونو، شهداؤ او صالحینو څخه او دوی د ېر ښه ملګري دي ".

او الله تعالیٰ فرمایي :

"وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا" سورة الحشر (۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ﷺ درکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې امنعه کړي ياست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله عليه وسلم مونږ ته قرآن او حديث پرې ايښي دي او د قرآن او حديثو د خلاف څيزونو څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله عليه وسلم دی په هر څه کښې بايد د هغه پيروي وکړو او د خلاف څخه يې ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قيامت د ورځې اميد لري او الله ډېر ياد کړي • -

نو زمونږ کاميابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم تابعداري وکړو او د بل هيچا په تابعداری کښې کاميابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووايه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداری وکړي الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چې د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چې څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوی رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول و نه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې "الله کافرانو سره محبت نه کوي" او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شرونه دي.

الله تعالی فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چې تاسو هغه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللهَ» سورة النساء ، ۸۰ .

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْیٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَکُمْ عِنْدِیْ خَزَائِنُ اللهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَکُمْ اِنِّیْ مَلَکٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَیَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِی الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

اى محمده! ورته ووايه چي زه تاسو ته دا نه وايم چي ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهيږم او زه تاسو ته دا نه وايم چي زه فرښته يم زه تابعداري نه کوم مگر د هغه شي چي ماته يې وحي کيږي. ورته ووايه چي آيا برابر دي ړوند او ليدونکي».

او الله تعالى فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چي ته نه وړې دوى ته يو ايت نو وائي چي ولې يې ته پخپله نه جوړه کوى ورته ووايه چي زه يواځي د هغه تابعداري کوم چي ماته يې زما د رب له لوري وحي کيږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدايت او رحمت دي هغه قوم لپاره چي ايمان راوړي.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث هم راغلي دي چي د مثال په توگه به زه يو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

„ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا „
رواه ابن ماجة .

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی ،

څه شی باندی چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ „.

بل روایت کښې راځي ؛

عن انس عن النبی صلی الله علیه وسلم قال : „ ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الإیمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار „

انس رضی الله عنه نه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : „ درې خویونه دي چې چاکښې وو نو د ایمان خوږ والي به پرې ومومي چاته چې الله او د هغه رسول د بل هر چانه زیات محبوب وي ، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چاچې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورته خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښې ولوېږي „ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائي

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یوکس ترهغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؟

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدا رنگه حدیث کښې راځي ،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین" متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : ستاسو یوکس ترهغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار ، څوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر ، امام ، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي. -

بل حدیث کښې راځي

• عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکئ علی اریکته فیقول بیننا و بینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله.

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: خبردار! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسي ترمینځ د الله کتاب دی نو پدې کښې موچې څه حلال و مینځل هغه به حلال کړو او پدې کښې مو چې څه حرام و مینځل هغه به حرام کړو، - او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي. -

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرښه رد دی چې هغوی وائي: یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څرګم ندي څکه چې دوی هم په د پروخایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروخایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړیدی.

هم دا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعری رضی الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: إن مثلی ومثل ما بعثنی الله به كمثل رجل أتى قومه فقال: إنی رأيت الجيش بعينَيَّ وانا النذير العريان فالنجاءَ النجاءَ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعنی واتبع ماجئت به ومثل من عصانی وكذب ماجئت به من الحق؛

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه ته روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دبنمن لښکر ليدلی دی او زه برېنډ ويره ونکی يم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو يوه ډله دده د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لار شی نو نجات بيا موی او يوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائي او خپل ځای کښي سهار کړی نو سهار کښي ور باندي لښکر راشي او هلاك او برباد يي کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چي زما يې ومنل او د هغه دين تابعداری يې وکړه چي زه پرې راغلی يم او د هغه چا مثال دی چي زما يې ونه منل او زه چي په کوم حق راغلي يم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حديث ددې ښکاره دليل دی چي چا د رسول الله صلی الله عليه وسلّم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چي د رسول الله صلّی الله عليه وسلّم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلّم

«من أطاعني فقد اطاع الله ومن عصاني فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هريرة رض عنه روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله عليه وسلّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حديث کښې راځي :

«عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل :

«زما ټول امت به جنت ته داخليږي مګر هغه څوك نه داخليږي چې انکار یې وکړي. صحابه وُ وويل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شوا و چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث او اثار راغلي دی او دا ځکه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلى الله عليه وسلم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دين پريښي دی لکه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوي څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهیم ۴۴.

او وویره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وائي چې ای زموږ ربه موږ ته دی نیږدې ته وروسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداري به وکړو. ایا تاسو مخکښې له دې قسم نه ؤ کړي چې تاسو ته هیڅ زوال نشته».

نو د قیامت په ورځ به وائي چې ای ربه موږ د دنیا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بیا دنیا ته راتلل نشته نو بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله صلی الله علیه و سلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمائی:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی و به وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه يې د پند (قرآن و سنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ما ته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش موږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵ -

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول وروسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداري یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چې وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سوره الانفال-۱۳-

دا په سبب د دې چې هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو دا سې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې تري ویالې بهیږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او هغه ته لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دي وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ور ته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي.

تفسير ابن كثير د دى ايت په تفسيركښې داسې ليكي:

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة" اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص ٣٠٧ ج ٣

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امر دى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار، طريقه، طرز عمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کېږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبلېږي به اوكوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي اوكوونكي باندې رد كېږي هر څوك چې وي.

لكه چې په صحيح بخارى اوصحيح مسلم اونورو كتابونو كښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زمونږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی» .

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دې وویرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه، او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي، په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سزا .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او دا سې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول چلمو منع کوي کله وریته وائي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید وتاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوې دینې درسگاه ، جوماتونو او تولنې څخه خلک بندوي او وریته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا »

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلک ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر ڈې چې حاکم ونه ګرځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی ترمینځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي ونه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره ».

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلک نر هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نه وي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نه فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خطب في حجة الوداع فقال : " تركت فيكم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً كتاب الله وسنة نبيه ". رواه الحاكم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبي سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي. ای مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکې مه وی هغه بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده
لکه چې په حدیث کښی راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فحمد الله واثنی علیه ثم قال : إن افضل الهدی هدی محمد صلی الله علیه وسلم وشر الأمور محدثاتها وکل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بیائې وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده .

په یو حدیث شریف کښی راځي :

عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلی الله علیه وسلم :
من احدث فی امرنا هذا مالیس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضی الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چاچې زمونږ پدې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روایت کښی راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوي هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې داوسني زماني مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نو دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سېنه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع فی الإسلام بدعة یراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلی الله علیه وسلم خان الرسالة لأن الله یقول «الیوم أکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی...» فما لم یکن یومئذ دینا لایکون الیوم دینا».

اصول فی البدع والسنن ص ٤

چاچې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګڼه نو ده ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ماتاسوته ستاسو دین پوره کړیدی» نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد کفیتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چي تاسي ته دين پوره او بس شوی دی".
همدا رنګه يو بل روايت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : اُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روايت دی هغه وايي چي زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره يو جومات ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښی وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ويل : مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ يې پکښي ونکړ.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښي ښه کار معلوميږي لکن د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کښي د اذان نه غير داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووايه.

نو که اسلام کښي چيرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ويلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدا رنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که یڅوک ئې کوي ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدا رنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کبنی د بر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری يې په هر څه کبنی کوله لکه چې په حدیث کبنی راځی :

«عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال : إنی کنت البس هذا الخاتم و إنی لن البسه ابداً فنبذه . فنبذ الناس خواتيمهم» رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شو او ویې ویل چې: ما داکوټه په کوټه کړې وه. څوزه به یې نو ر هېڅکله په کوټه نه کړم نو کوته یې وغوره څوله خلکو هم خپلې کوټې وغوڅولې

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وایې چې عبد الله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې "

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو یسئلُ عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الی الحج فقال عبد الله بن عمر هی حلال فقال الشامی ان اباك قد نهی عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأیت ان کان ابی نهی عنهما وصنعها رسول الله صلی الله علیہ وسلّم امر ابی یتّبع ام امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلّی الله علیه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائی چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هرڅوکې د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورځخه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړی وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تابعداری به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تابعداری به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیښوا خبرې او داسې نورې بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً «ـ رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دې نه منع کړې او ویلې یې دي: چې دا د وړې کیڼکې ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ما توي او سترګه را اوباسي» سعید وایې چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزاروته شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزاروته کوی؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وایې چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګېده نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایې پورې اوچت کړ. زید وایې چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملايانو او يا عوامو په څېر نه ؤ
چې کله ورته حديث ووېل شي نو هيڅ پروا پرې
نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلك ليدلي چې ځانته د علم
نسبت کوي او لويه دعوه لري خو کله چې ورته د غه
رنګ حديث ويل شوی نکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل
شو نو هيڅ پروائې نه ده کړې بلکې استهزاء يې کړې ده
وقد جربنا بذلك مراراً ـ
د عبدالله بن عباس نه چا ديوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه
نو عبدالله ورته په حديث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر
او ابوبکر داسې ويلی دي نو عبدالله بن عباس په غوسه
شو او ورته وې ويل:
يوشك ان تنزل عليكم حجارة من السماء اقول قال
رسول الله صلّى الله عليه وسلّم و تقولون قال عمر وابوبكر؟
تفسير أضواء البيان ص$\frac{516}{ج - 7}$ ـ
مجموع فتاوىٰ شيخ الاسلام ص$\frac{315}{ج - 30}$ ـ
نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تيږې راووريږي زه
وايم چې رسول الله صلّى الله عليه وسلّم داسې ويلی او تاسو
وائې چې عمر او ابوبکر داسې ويلي دي" ـ
نو صحابه ؤ د حديث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد ګاڼه چې ورته يې وويل آسمان نه به درباندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا زانده مقلدین یې لیدلې وای نو څه به يې ورته ويل چې دوی د هر پیر فقیر او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

هداز نګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلیة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم نعم الرجل خریم الاسدی لولا طول جمته و اسبال إزاره فبلغ ذلك خریما فجعل یأخذ شفرة يقطع بها شعره الی اذنیه ورفع ازاره الی انصاف ساقیه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وایئ چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وفرمايل :

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچې راواخیستله او ویښتان یې د غوږونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمایئ پورې پورته کړه.

بل روایت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد في بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؛

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي چي حيا ټول خير دى او يا بي شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب ويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښي ليدلي دي چي ځيني دحيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تردي چي دا خبره ئي دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګي ئي سري شوى او وئي ويل چي زه درته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيا نوم او ته پكښي دكتابونو خبري كوى ؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په موږ فرض ندی بلکی که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت ئې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذی نفس محمد بیده لو اصبح فیکم موسیٰ ثم اتبعتموه وترکتمونی لضللتم ... الحدیث ، رواه احمد

« عبدالله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو اړو مرو به گمراه شئ » .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدې چې هغه پیغمبر و لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به گمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدا رنګه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الکتاب عن شیء فإنهم لن یهدوکم وقد ضلوا فانکم إما أن تصدقوا بباطل او تکذبوا بحق فإنه لو کان موسی حیاً بین اظهرکم ما حل له إلا أن یتبعنی . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښي نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښي راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لا تبعنی " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسوته راښکاره شي او د هغه تابعداری مووکړه او زه مو پریښودم نو د سمي لاري نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلای وای نو ارو مرو به یې زما تابعداری کړې ؟

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرې وشوې دې په هغه کښې د تول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکه د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد ورانديږ کړم ، کهٔ څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغنی کړي یو ، خو بیا هم او یوا ځي دد ې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځينو نا خبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسائل زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتیجه نده بلکي تیول حق پرست محققین علماء زمونږ دد ې کاروان ملګري دي او د تقليد رد له دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را منځته شویدي تر دی چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډیر لیری شویدي د اُمه کرام و بیه هکله دومره غلو او زیاتی شروع شویدی چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدال پری نیول کیږي چې تنزیه وائی دغه اقوال اسمانی وحی ده عام خلك د دین سره دومره نا آشنا شویدی چې دیوه متل او قرآن ترمنځ یا دیوه شعر او حدیث ترمنځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چیرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآنی ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستی ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړی. عوام خو لا څه چې ډیر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډیر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کیدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لاتدري فتلك مصيبة

وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خود پرلوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد لغوي معنی :

تقليد د تفعيل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شویدی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښی اچول کیږي نو تقليد په لغت کښي غړوندي په غاړه کښي اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښی «باب تقليد الغنم» یا «تقلید الإبل» راغي يعني دحج په مناسکو کښی هغه د هدیې څاروي په غاړه کښي غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقليد اصطلاحي معنی :

تقليد په اصطلاح کښی د يو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي ، لکه چې امام ابن القيم د تقليد اصطلاحی معنی داسی را نقلوي

« التقليد معناه في الشرع الرجوع إلى قول لا حجة لقائله عليه وذلك ممنوع منه في الشريعة والإتباع ما ثبت عليه حجة » . اعلام الموقعين ص ۱۷۸ ج - ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکی ته پری دليلٗ وی او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دليل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصيدةٗ امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې ليکی.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فکانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقليد د بل چا خبره منل دی بی دليله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره يې يوه غاړه کی او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبره بې دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنیٰ داسې کوی:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقليد دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کېږي او مقلد ته عالم نه ويل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قيم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعين ص۷ ج-۱

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي او علم دحق معرفت دی په خپل دليل باندی » .

په قرآن کريم کښې داسې آيتونه ډېر زيات دي چې علماء په هغې باندې د تقليد په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله . . . . . . الآية « (التوبه - ۳۱ -)

ګوی (مشرکانو) خپل علماء او پيران په ربوبيت نيولی دالله نه سوا » .

دغه آيت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسير کښې يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه »

ايا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام کنل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُنو تاسو به حلال ګڼل ؟

عدی بن حاتم ووېل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته ووېل :

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت وُ.»

رواه احمد والترمذی.

نو دی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي :

«وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ۝» سورة زخرف ٢٣ -

«او همدا رنګه موږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلی مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې موږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او موږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ۱٦٦ـ ۱٦٧۔

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به وواېي چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ یو ځل دنیا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښاېي چې په دوی باندې به افسوس وی او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة ــ ۱۰٤۔

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی چې خپل پلاران مو پرې موندلی دی. اګر که د دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهیږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمایي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وایې چې ای ربه مونږ د خپلو سردارانو او لویانو منلی وُ نو مونږ ځنې سمه لاره ورکه کړیوه»

علامه شنقیطي د دی ایت لاندې لیکي:

ومثل هٰذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهٰذه الأيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱

پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن کریم کینې ډېره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منع کښی واقع شویده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهګار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقې څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېرونه خیر القرون ویلي دي یعنې په اولنیو درې پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص ۱۲۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي"

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" ص۵۲ کښي ليکی :

"إعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانية غير مجتمعين علی التقليد لمذهب واحد بعينه" .

يوه شه چي په اوله او دوهمه هجري پيړی کښی خلک ديوه شخص په تقليد راټول نه وو .

شيخ خجندی وائي :

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله عليه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين علی المنع من ان يقصد انسان إلی قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة اوجميع أقوال مالك او اقوال الشافعی اوجميع أقوال أحمد اوغيرهم ولم يعتمد علی ماجاء فی الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين . هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحين دا تقليد نه پيژنی او د صاحب الشرع يعنی رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غير د بل چا تقليد يې نه کاوه او د سلف صالحينو يعنی صحابه وُ تابعينو او تبع تابعينو اجماع صحيح ثابته ده چي هغوی دا کار منع کاوه چي يو انسان يو احئ د يوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري یې وکړه.

علامه خجندي لیکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان صـ

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوي دي.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وايي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج ۲

داد تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلې ده ورسته پيدا شوی نو مقلدين د خپلو مشرانو په ټولو اقوالو (رجونو دبنځو عورتونو) او وينې او مالونو رواکوی ، او ناروا کوی او پدې نه پوهيږي چې دا خبره صحيح ده او که خطا ده . او دوی په دې کارونو سره په يو لوی خطر کښې واقع شوی دی . او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهيږه بيا به په دې پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وو» .

علامه شنقيطی په خپل تفسير اضواء البيان کښې ليکی :

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة» .

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج ۷

د يوه معلوم او ټاکلي عالم تقليد کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چې هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چې داسې هیڅ شوی نه دی ٦٧.

همدارنګه نور ډیر زیات علماء لیکی چې تقلید یو بدعت دی چې د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چې هغوی دین په څلورو مذهبونو کښې محصور او محدود کړی او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکې د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چې «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چې د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چې ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا دستا امام او دهغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چې دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ئې لو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل اوکوم جرأت سره په دغه ټولو محکنیم او ورو ستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویرېږې؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟ ضرور به داسې یوه ورځ راځی چې ته او ستا په څېر نور ډېر راڼده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وایئ چې په کوم دلیل دی حلال اوحرام جوړ کړی ئې؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ئې؟ ولی دی زما د رلېږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ایا ما تا ته نه ئې ویلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ئې ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځې څخه مخکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمې صدۍ په هکله داسې وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱ - ۲

د دغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین ډیر لوړ مقام ؤ او د دغوی په زړونو کښې د دې ډیر لوی وچې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدۍ پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمې صدۍ د علماؤ د اتباع د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلۍ بړچې هرځوا ته روانی وی هغوی به هماغه لوری ته تلل»

يعنی دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به هم دا منم او د بل چا به نه منم اګر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته ښکاره شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې: عبد الله بن عمر وايي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي:

«البيعان بالخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر ځو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وائې چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص ۲۳۶ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هغه فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث ځخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښي د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او
وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښي
مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب
په خلاف او تردید کښي ډېری رسالی لیکی دی. او محدث
دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسائلو کښي د احادیثو او
نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړی. او هم زمونږ
زمونږ استاذ هم ویلی دی چي د شافعی مذهب صحیح دی
او ویلی یې دی چي حق او انصاف دا دی چي پدی مسئله
کښي ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن مونږ مقلدین یو او
مونږ باندي د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چي یو سړی
احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی
او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک
به څه وی. .

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چي د
قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ
اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث
یې شاته غورځولی نو ځکه دغسي علماؤ ته یو حق پرست عالم
داسي وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هداية
ولا فى اشارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم

صحاح حديث المصطفى وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هند علماوو د ډېر وخته پورې ژوندي اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بيماری ليری شي د عقل په علم باندي د اخرت د نيک بختی امید لری، او ويرېږم چي ستاسو دا اميد به برباد شی، نه د اثير په تصانيفو کښي هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديخانو کښي، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دی کتابونو پاڼي تالپاره تيارې دی او رڼا نده، د صدر شرحی کښي د سينی پراخي نشته، بلکی ستاسو سينو کښي له دی نوره هم درد زيات شو، کله چي دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هيڅ رڼا پکښي نه وی، او د دی نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زيا ته تياره ده، او سلم کتاب ته هم را ښکته کول کوی، او پوره خواته تاسو نشی پورته کولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های افسوس چې ستاسو بر څه جزاء
وی، تاسو د کفر علوموته شرعه جوړه کړی ده، داسې
ښکاری لکه چې د یونان فلاسفه ستاسو انبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو
د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی
د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث
یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دې ستاسو مرض لیرې
شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ
ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې
د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر د هغه ځينې خبره به اخيستل کيږي او ځينې به پرې منبول کيږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم نه».

هم دا رنګه

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وائي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فإنه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص١٧٦ ج-٢ تفسير اضواء البيان ص٤٩٤ ج-٧

ستاسو يو کس دی په دين کښې ديوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي او که هغه کافر شو دا هم کافرکېږي ځکه چې په شرک تابعداری نښته».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل مايقولونه»

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰- دغه څلور امامان دي چې خلک يې ددوی په هره خبره کښې د تقليد څخه منع کړي دي».

امام ابن قيم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة» اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲.

څلورو امامانو (ابو حنيفة، مالك، شافعي او احمد) د خپل تقليد څخه خلك منع كړي دي او چاچې د هغوی اقوال بې دليله واخيستل هغه نه امامانو بد ويلي دي».

علامه شنقيطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذي يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولوكانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذي منعوا منه و نهوا عنه»

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوه شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي داسې رونږ تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك يې کوي او دا دعوه لري چې مونږ ددې امامانو تابعدار يو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقلید کوی.»

امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص ۲۴۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل يې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو اوسنی حنفیان دامامام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبر الرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وايي چې ماپرېږده او دوی وايي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وايي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالیٰ بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبریٰ للشعرانی ص۸م ۱-۲

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالیٰ په دین کښې د رأیي نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو .

امام مالك رح وايي :

«ما منا الا راد و مردود عليه الا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم» . فتح المجيد ص۱۹۰

« زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بيرته وا پس کېږي او نه منل کېږي غير د د دې قبر والا نه يعنې د نبي کريم صلى الله عليه وسلم قبر ته يې اشاره وکړه » .

امام مالك وايي :

« انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا فى رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه » تفسير اضواء البيان ص۳۹ ۷-۶۰ .

« بې شکه زه بشر يم کله خطا کېږم او کله حق ته رسېږم نو زما رايه وگورئ زما هره رايه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وايې خلئ او کومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې يې ږدئ » .

امام شافعي رح وايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج - ۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك راټولوی یوه کیړه راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائی:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص ۵٤ ج - ۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائی:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص ۷ ج - ۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی د یو چا د قول له امله پریږدي.

امام شافعی وائی:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط».

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

«كله چې صحيح حديث راغى او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او كله چې تا دليل وليد چې په لاره كښې ايښې وي نو هم دغه زما قول دى».

امام احمد وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال».

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

«زما تقليد هم مه كوئ او د مالك سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه كوئ او د هغه ځاى نه دين واخله چې هغوى اخيستى (قرآن او حديثو نه) او وائي چې «ديوه سړي د ناپوهۍ او فقاهت دكموالى نه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي».

امام احمد وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم. أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك. فتح المجيد ص۴۶۰

* زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رایې پسې ځي او الله تعالی فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقي او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي. ایا ته پوهېږی چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کیدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځیني خبرې رد کړي (قبولي او عملي ئې نکړي) نو د ده په زړه کښي به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی.

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښي تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د ډېرو لاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه داسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښی تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوك چي پرتا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع یې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤٩٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۳۱۰

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښی چي پری پکښی وي او څوك یې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته ".

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو؟ كه يې وويل چي: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چي دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه و يې ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بې دليله حكم) وينې توى كړي او فرجونه (ښځې) دې روا كړي اومالونه دې لوټ كړل حال داچي دا كار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ، اياتاسو سره پدى څه دليل شته ، .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لاشك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا زعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدی به کل مستهدی
ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دازمونږ دين هغوخلو او
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم دنورو خلکو غوندی دي چي د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباوږځی لپاره ختم کته لری او دی امامانو
داهم نه دي ویلي چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي.

ملا علی القاری حنفي وائي :

"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص١٦

پدی امت کښی هیچا باندی دا لازم ندي چي یا دی حنفي
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي.

د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحرير" کښی لیکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحیح خبره داده چې دیوه تا کلي مذهب لازم گنل پرځان باندی ضروري ندي ځکه چې دا لازم گنل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې یو څوک دی دا مت دیوه سړي په مذهب وي او په دین کښی دی په هر څه کښی د هغه تقلید کوي او د نورو سړو چې څه وي هغه دی پریږدي "

علامه خجندی لیکی :

"وماکفر غالب من کفر من الأولین والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء" .

هدية السلطان ص۸

"د مخکینیو او وروستنیو څخه زیات خلک چې کافر شوی دي هغوی د علماؤ، پیرانو، مشایخو او پلرونو په تقلید کافر شوي دي "

خجندی بل ځای کښی لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلا مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد بينو او مؤلفينو په هکله ز ډېر خپه افسوس دی چې کتابونه يې ډک کړيدی او خلک پری گمان کوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خکه چې دوی د خلو ر و امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پر خلکو لازم کړيدي او بيا يې د نور و خلکو قول اخيستل او په هغې عمل کول منع کړي خلك ويرولي دي نو دا داسي شو لکه چې د غه امام نه يې رالېږل شوی نبي جوړ کړی وي چې د هغه اطاعت کېږي".

همدا رنگه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالیٰ ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها.

هدية السلطان ص٦

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پر ځينو مسائلو کښي د هغوى فهم او اجتهادونه دي او ددى رأيو او اجتهادونو او پوهې تابعداري پر هيچا باندي نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چي پدى کښي حق ته رسيدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسيدل يوازي په هغو احاديثو کښي دي چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د ېرځلي امامان يوى مسألي خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل ځه کښي سنکاره شويدى نو د هغي مسألي څخه يي رجوع کړېده.

بيا علامه خجندى ليکي:

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص٢

"نو د اسلام دين يو دى نه پکښي دا سي مذهبونه شته او نه پکښي دا سي طريقي چي د هغي تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لار ی څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً اوکلاماً یفرقون به بین الأمة" .

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیڅ چاته دا روا نده چي امت ته یو شخص وړاندې کړي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چي یوه خبره ورته وړاندې کړي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت په دې اجماع کړی وي بلکه دا کار د بدعتیانو دی چي یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې کوي او د امت په منځ کښې پرې جدائي راولي" .

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه ویخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلی الله علیه وسلم ". مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هرچا څخه خبرې اخيستل کېږي او څينې پرېښوول کېږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• ومن كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد ".

• داهم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يوچل دى چې خلکو ته ئې امر کړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تاکلی شخص او دهغانه جوړه شوی طریقه او تاکلی مذهب لازم وګڼی او ددی اتباع پری داسي لازمه وګڼی لکه چي د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چي ورڅخه ووتل هغه باندي تهمت لګوي او بدي ګڼي . لکه د بیر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسي نور . نو کوم تعصب او تقلید چي دوي کوي لمد هغه د بره په کلکه وبره پکار ده ""

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویریٰ أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل " . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چي مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید ، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دي ، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او د دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ د عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د یوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او داسې نظر ؤ چې داد ده قول هغه حق ته رسېدلی دی چې په مونږ یې تابعداري لازمه ده نو د نورو امامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه یې وویسته سبنه ده کرنه نو وبه وژل شي ″ .

همدارنګه یو شاعر وایې :

ما الفرق بین مقلد فی دینه راض بقائده الجهول الحائر
وبهیمة عمیاء قاد زمامها أعمیٰ علی عوج الطریق الجائر

ریاض الجنة فی الرد علی اعداء السنة للشیخ مقبل بن هادی الوداعی

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل نا پوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ننګرچې د هغه واکی د راندہ پہ لاس کښی وي او پہ کږو وږو لارو ئې روان کړی وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نہ و تښتہ ځکہ چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت پہ لاره کښی دی .

مولانای روم د تقليد پہ باره کښی وائي :

گرچہ عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت بہ پستی می چرد

منکر آن باشد کہ تقليدی بود دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

کہ ستا عقل هرڅو مره پورتہ الوزي خود تقليد مرغہ دې لہ پہ ښکتہ څرېږي ، منکر هغہ وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص $\frac{۳۵۸}{ج - ۷}$

(c) ketabton.com: The Digital Library

"دائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښی دی او ددې دوارو د زده کړې څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او دغو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې دوجې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي :

" فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا". تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی په دې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سبه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کېنو تیارو د حقائقو څخه راانده کړیدی تر دی چې دوی داسی خبری کوي ».

دا وسني عصر نامتو عالم سید سابق وائي :

« وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة » . فقه السنة ص۱۳ ج-۱

« په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ ، او دا خبره را پیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده » .

همدا رنګه نورو ډیرو علماؤ په تقلید باندې رد ونه لیکلي دي چې د ټولو را نقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي .

ډیرنا پوهه او جاهلان دا وائي چې محدثین لکه امام بخاري مسلم ، ترمذی او داسي نور مقلدین وو حال داچې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکی هغوي په خپلو کتابونو کښی داسی احادیث رانقل کړیدي چې هغه د خلورو امامو د مذهبونو مخالف دي ، او هیڅ یوه محقق داندي لیکلي چې هغوي مقلدین وو بلکي علماء وائي چې هغوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

" اما البخاری و ابوداود فإ مامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء ."

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

" بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو ".

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث شاتماً	ابشر بعقد ولاية الشيطان
اوماعلمت بأنهم انصار دين	الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

«ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده» ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې دایمان بوی میسدلی وی.

نو اهل حدیث هغه خلك دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړوته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، «فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ»

«نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي».

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا فی الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر نانشته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده ".

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازکی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدینهم فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومې او خوشحال به شې ، او دخلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې دخپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه دغسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بیګا به په خیر کښې وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

داعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي، او په خلکو کښې رانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله　　فالرأى ليل والحديث نهار

« د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده »

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالیٰ مونږ پدې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هیڅ وېره او غم به پرې نه وي. الله تعالیٰ فرمائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقرة ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه ويره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي:

"فاما یأتینکم منی هدی فمن اتبع هدای فلا یضل ولا یشقی".

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چا چي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آيتونو کښی الله تعالیٰ د هدايت تابعدارو ته زيری ورکړی چي د ضلالت، شقاوت، ويری او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي:

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ". (الأنبياء - ۴۵)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازې په وحی ډاروم".

تفسير اضواء البيان د مخکښيو دوه آيتونو په تفسير کښي داسې ليکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدې کښې شک نشته چې د وحی د تابعدارانو څخه چې کومه ګمراهي شقاوت ، ویره او غم په قرآن کریم کښې نفي شوی دا د هغه چا لپاره نشي کېدای چې دیوه داسې عالم تقلید کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږي چې په کومه مسأله کښې ده دچا تقلید کړېدی دا مشرې په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شویدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالی د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړ یدی ، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد ګمان کوي چې ده دچا تقلید کړ یدی د ده د هغه رایې بس دي او د الله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي"

نو مونږ هم دا وایو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هېڅ شی کینې هدایت نشته او وحی کینی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کبنې هېچا ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کبنې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې دامت هر څوک به کله خطا کېږي او په خطا به مأجوروی او کله به حق ته رسېږي لکن موږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې نارو ادي . نو په همدې ګناه موږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم نهږدي او غواړي چې خلك د حق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتانا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله الا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الآراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نو مونږ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو ايښي دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوم ونه ايښي دي ، او بيا مو دا نوم ونه کنځل ګرځولی دي او دا د دی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار د جوګي ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او د حديثو نه غير د بل چا خبرې ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبری دي د هغه انکار کوي .

نو مونږ يواځې او يواځې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب و منئ او د الله تعالی د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث و منئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ور سره څه دليل نوي نو کله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او په دې نو مونږ غواړی چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، مونږ وايو چې مونږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هر چا وي مونږ یې منلو ته تیار نه یو نو که د غه رنګه خلکو ته تاسې وهابیان وائې نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ ښیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائې :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأ ننی وهابی
انفی الشریك عن الإله فلیس لی — رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجی ولا وثن و لا — قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عین ولا نصب من الانصاب
ایضا ولست معلقا لتمیمة — اوحلقة اودعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلیة — الله ینفعنی و یدفع ما بی
والابتداع وكل امرمحدث — فی الدین ینكره اولوا الالباب
أرجو بأنی لا أقاربه ولا — أرضاه دیناً وهو غیرصواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه یې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی نه شریك نفې کوم نو دیو اخې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه د کومې کومبزې نه امید کېدای شي او نه د کومې درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړیدای شي . همدارنګه نه د کومې تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا رنګه نه زه تعویذ ترړم او نه کوم بند ترړم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او یا به را څخه څه مصیبت لیرې کړي ، بلکې یو ائې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي ، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان .

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لری "

امام شافعي وایې :

" اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم

المیزان الکبری للشعرانی ص۷ ج ۱ .

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو تر منځ کښې اختلاف پیدا شي نو د حل لاره يې دا ده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالىٰ فرمائي :

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د اميرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيدا شو نو دغې رجوع الله او دغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالىٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن ئې. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت و منل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پېښېده، لکن کله به چې هغو ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوې به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداری به ئې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضي الله عنه وویل دا به څوک نه وایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسي را نقلوی:

"عن ابي هريرة قال: لما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلى الله عليه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج - ٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي کله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودر يد ه او ولي ويل : ځيني منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال دا چي په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چي موسی بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه خلو پښت (٤٠) شپي غائب ؤ او بيا ورته را وا پس شو، او په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسی بېرته راځي لکه څنګه چي موسی عليه السلام راغلی ؤ نو د هغو خلکو خپي او لاسونه به غوڅ کړي چي وائي : رسول الله وفات شو يدی " .

لکن حضرت ابو بکر رضي الله عنه چي کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشي رضي الله عنها کورته ننوت او کله ئي چي وليد چي هغه وفات شوی . . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابو بکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې وروېله بيا ئې وويل :

« يا أيها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بيا ئې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئاً وسيجزي الله الشاكرين » . آل عمران - ١٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی لده نه مخکښی رسولان تیر شوي دي . ایا که مړ شو او یا وژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چي وروسته وګرځيده (مرتد شو) نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چي عمر رضی الله عنه دا آیت واوریده نو حیران شو او په ځمکې را پرېوته او وئي ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شویدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورید نو سمدستي د خپلې رائي او قول څخه وګرځید او دلیل ته تسلیم شو او د اوسنیو رندو مقلدینو غوندي یې ونه ویل چې ددې مطلب دادی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف یې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره یې پرېښوده .

همدارنګه بل خلاف د صحابه وُ منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چیرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې یې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره یې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول : ما قبض نبي إلا دفن حیث یقبض" .

السیرة النبویة لابن هشام ص۳۱٤ ج٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو ټول له خپلې رائي څخه وګرځیدل او حدیث یې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي :

«وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا»

(الاحزاب - ۳٦)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره».

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله اویا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدا رنگه عوف بن مالك الاشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله .

اعلام الموقعين ص ۵۳ ج - ۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څو دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو كښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي د الله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام كړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوك چي دخپلی رائي او خواهش پسي تللی دي د پر حرام ئي حلال كړيدی او د پر حلال ئي حرام كړيدي او دا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ كښي د پر زيات دی هر څه كښي ئي له ځانه تقسيم كړيدی چي دا حلال دي او دا حرام دي او دا مكروه دی ، دا فرض دی او دا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چي اكثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائی چې ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلی الله علیه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلک که تاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله او که په خپله رايه يې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضی الله عنه وائي:

«اى أرض تقلني وأى سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص٥٣ ج-۱

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به په ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضی الله عنه وائی:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلی الله علیه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأى سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص٥٤ ج-۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم موږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء دامت لپاره سنت اولاره مه جوړوئ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کیني له رأیي څخه ووړ بچ ئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

"د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړی کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورڅخه وتښتیدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورڅخه پوښتنه وشي او ووايي چي موږ نه پوهیږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو ځانونه ددغسي خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريښتيا هم موږ چي په او سني عصر کښي ګورو
هغه علماء چي د خپل خواهش او د رأيي تابعدار دي
دا ور ته شرم او عار ښکاري چي کله ورځنه پوښتنه وشي
او دوی وواېي چي موږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی يې
خلکو ته ورکړي او زيات خلک يې د الله تعالی د رالېږلي
او غوره شوی دين څخه بل لور ته روان کړل او س ورته
دا عار ښکاري چي د حق تابعداري وکړي او د صحيح حديث
لپاره خپله خبره پرېږدي نو دين څخه يې داسي يو شی
جوړکړی چي د خپلي غوښتني او خپل خواهش تابع يې کړ
فضلوا و أضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې
هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وويل:

تاسو باندي به وروستی کلونه د تېرو کلونو نه ډېر بد تر
راځي بيا يې وويل چي ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې وويل:

صـ٥٧ ج١

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين

«بيا به داسي خلک پېدا شي چي ټول د دين کارونه به په
خپله رايه قياسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې ور وو حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وو چې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړېده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته و دې وائي چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا يو لوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك وأتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة
تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد
بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library